

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

FEATURES OF THE REGULATION AND CONTROL OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES UNDER THE CONDITIONS OF THE STATE OF WAR: REALITIES TODAY

У статті визначено особливості регулювання та контролю зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану, виходячи із реалій сьогодення. Встановлено, що у зв'язку із введенням воєнного стану здійснено зміни у розрахунках за експортними та імпорнтними операціями. Визначено, що в умовах воєнного стану банкам заборонено припиняти валютний нагляд за дотриманням термінів оформлення експорту та імпорту товарів. З'ясовано, що заборони та обмеження на співпрацю з контрагентами, пов'язаними з державо-агресором, чинні до початку воєнного стану, були суттєво посилені з початком повномасштабної війни. Встановлено, що приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту дозволяє українським компаніям транспортувати вантажі територіями країн Європейського Союзу, країн Європейської асоціації вільної торгівлі та інших країн-учасниць Конвенції без зобов'язання оформити товари в транзит у кожній із них. Розглянуто тенденції розвитку ЗЕД України з позиції практичного аспекту.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, експортно-імпорнтні операції, регулювання, контроль, воєнний стан.

УДК 338.245

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.5-14>

Зеліч В.В.¹

к.е.н., доцент,
доцент кафедри бізнес-адміністрування,
маркетингу та менеджменту,
Ужгородський національний університет

Матвеев М.Е.²

к.е.н., доцент,
завідувач кафедри менеджменту
та маркетингу,
Національний лісотехнічний університет
України

Zelic Viktoria

State University
«Uzhhorod National University»

Matveyev Mykola

Ukrainian National Forestry University

The article defines the peculiarities of regulation and control of foreign economic activity in the conditions of martial law, based on the realities of today. It was established that in connection with the introduction of martial law, changes were made in the calculations for export and import operations. It was determined that in the conditions of martial law, banks are prohibited from suspending currency supervision over compliance with the deadlines for registration of export and import of goods. It was found that prohibitions and restrictions on cooperation with counterparties associated with the aggressor state, valid before the start of martial law, were significantly strengthened with the start of a full-scale war. It has been established that Ukraine's accession to the Convention on the Common Transit Procedure allows Ukrainian companies to transport goods through the territories of the European Union, European Free Trade Association countries and other countries participating in the Convention without the obligation to process the goods in transit in each of them. This innovation made it possible to continue fulfilling Ukraine's obligations to the European Union within the framework of the Association Agreement. The trends of the development of foreign trade of Ukraine from the standpoint of practical aspects have been considered. It was determined that Ukraine is in a difficult situation caused by the state of war, and economic indicators show negative dynamics. This significantly affects the country's economy, since the foreign market is an important source of income for Ukraine. In order to ensure effective regulation and control of foreign economic activity, it is necessary to apply advanced artificial intelligence technologies for decision-making by implementing a real-time analysis system based on advanced information technologies. In the perspective of further research, it is expedient to consider the impact of the adopted normative legal documents on the regulation and control of foreign exchange in the conditions of martial law on the dynamics of export-import operations during this period.

Key words: foreign economic activity, export-import operations, regulation, control, martial law.

Постановка проблеми. Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) сприяє економічному розвитку країни шляхом збільшення виробництва та реалізації продукції, залучення іноземних інвестицій, розширення експортних ринків, підвищення рівня зайнятості та збільшення надходжень державного бюджету. Введення воєнного стану в Україні призвело до численних тимчасових змін у законодавстві, що регулює ЗЕД. Зокрема, запроваджено нові правові норми валютного, податкового та митного регулювання.

Сьогодні, в умовах воєнного стану в Україні, роль держави в усіх аспектах соціально-економічного життя країни є особливо важливою. У воєнний час посилюється вплив органів державної влади на ЗЕД, яка є важливою частиною економічного розвитку. Проте важливо зберегти лібералізм

у зовнішньоекономічних відносинах і створити належні умови для розвитку цього виду діяльності, оскільки війна змінює пріоритети регулювання та контролю, що, зі свого боку, зумовлює актуальність тематики цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематичні аспекти регулювання та контролю ЗЕД в умовах війни лежать в основі досліджень багатьох вчених. Так, науковці Р. Скриньковський, О. Процевят, Н. Павленчик та С. Цюх, розглядаючи сучасні тенденції розвитку ЗЕД України в умовах війни, зауважують, що сьогодні ситуація українського експорту потребує покращення шляхом переорієнтації на нові ринки збуту. Огляд основних тенденцій розвитку ЗЕД України в умовах війни показав, що обсяг експорту товарів з України суттєво припинився вже на самому початку війни,

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3494-1226>

² ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3175-7324>

однак зараз поступово відновлюється. Одним зі шляхів відновлення довоєнного експорту є перехід від морської транспортної логістики до альтернативних транспортних видів логістики [1, с. 1007]. Колектив авторів С. Скрипник, О. Процевят та О. Воронова, досліджуючи особливості регулювання ЗЕД в умовах воєнного стану, зауважують, що внесено суттєві зміни до правового механізму регулювання цього виду діяльності та прийнято низку нормативно-правових актів, які регулюють ЗЕД суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану. Сучасний стан зовнішньої торгівлі України критичний, але має перспективи розвитку. Зокрема, вітчизняні суб'єкти господарювання повинні бути готові до відкриття нових ринків. На думку науковців, передумовою успіху є прагнення до розвитку торгівлі інноваційно орієнтованими, якісними продуктами, технологічними продуктами та послугами, які відповідають вимогам прогресивного європейського ринку [2, с. 359]. Вчені М. Матвеев, В. Лебедченко та Г. Гайдай наголошують, що у сьогоденній ситуації воєнного стану ЗЕД стикається з низкою проблем і потребує певних змін у напрямку регулювання та контролю. Як наслідок, надзвичайно зростає роль державної політики у сфері валютного регулювання. У період дії воєнного стану економічні та правові блоки, прийняті урядом для забезпечення регулювання зовнішньої торгівлі, стосуються переважно митної політики, податкової політики та відтермінування звітності, головним чином для полегшення умов ведення бізнесу та зменшення транзакційних витрат [3, с. 243]. М. Плекан та В. Мартинюк висвітлюють особливості обліку та оподаткування експортно-імпорتنих операцій в умовах війни та зауважують, що окремі аспекти оподаткування експортно-імпорتنих операцій принципово відрізняються від тих, що діяли до введення воєнного стану, а законодавчі та нормативні акти, що регулюють здійснення ЗЕД, щоденно оновлюються та доповнюються відповідно до обставин, що змінюються. Тому, враховуючи реалії сьогодення, необхідно оперативного реагувати на будь-які події, які так чи інакше можуть вплинути на економічну та соціальну ситуацію в Україні [4]. О. Олійник та В. Ксендзук висвітлюють особливості державного управління ЗЕД України в умовах воєнного стану та наголошують, що запропонована система національних методів зовнішньоекономічної політики складається з наукових знань і методів державного управління та вказує на прямі та опосередковані зв'язки між суб'єктами та об'єктами політики. За допомогою цих методів здійснюється аналіз соціальних проблем у сфері зовнішньоторговельних відносин, розробка альтернатив їх вирішення, запровадження відповідної національної політики у вигляді концепцій розвитку зовнішньої торгівлі та здійснення моніторингових заходів щодо

покращення та оновлення майбутніх зовнішньоекономічних операцій [5, с. 57].

Беручи до уваги дослідження науковців, слід відзначити, що питання регулювання та контролю ЗЕД в умовах воєнного стану з огляду на реалії сьогодення є недостатньо вивченими та потребують проведення більш ґрунтовних досліджень.

Постановка завдання. Метою статті передбачено розкрити ключові особливості регулювання та контролю ЗЕД в умовах воєнного стану з огляду на реалії сьогодення

Виклад основного матеріалу дослідження. З 1 січня 2022 року в податковому та валютному законодавстві багато чого змінилося. Проте після введення воєнного стану деякі обмеження у валютному регулюванні були змінені не лише в податковому законодавстві, але особливо в умовах валютних розрахунків, зокрема розрахунки за експортними та імпорнтними операціями.

24 лютого Національний банк України (НБУ) видав Постанову «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» № 18 [6], яка регулює валютний ринок та порядок експорту та імпорту в умовах воєнного стану. Станом на травень 2023 року до цієї постанови внесено 42 поправки. Ці зміни є гнучкою реакцією НБУ на потреби бізнесу. Так, Постанова № 18 забороняє банкам припиняти валютний нагляд з метою дотримання термінів оформлення експорту та імпорту товарів на підставі документів про припинення зобов'язань шляхом взаємозаліку. Терміни оформлення експортно-імпорнтних операцій товарів неодноразово змінювалися протягом періоду воєнного стану. Наразі цей термін становить 180 днів і застосовується до операцій, проведених з 5 квітня 2022 року. Ліміт у 365 днів поширюється на операції, здійснені до 5 квітня 2022 року.

Відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [7], обмеження термінів оплати не поширюються на ввезення товарів (у тому числі незавершених платежів за контрактами), якщо сума операції (за курсом НБУ на дату операції) менша від заявленої, тобто менше ніж 400 000 грн за винятком випадків дроблення операцій з експорту товарів або дроблення валютних операцій.

Крім того, для багатьох операцій, визначених у Постанові НБУ «Про встановлення винятків та (або) особливостей запровадження граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів і внесення змін до деяких нормативно-правових актів» від 14.05.2019 № 67 [8], відсутні терміни оплати.

Невиконання терміну оплати призводить до стягнення пені в національній валюті в розмірі

0,3% від суми неотриманих коштів (вартості недопоставлених товарів) за контрактом за кожен день прострочення. Оплата здійснюється в національній валюті відповідно до зовнішньоекономічного договору (контракту) або в іноземній валюті, перерахованій на національну за курсом НБУ на день виникнення заборгованості. Загальна сума накопичених штрафних санкцій не повинна перевищувати суму заборгованості за договором (вартість недопоставленого товару).

Заборои та обмеження на співпрацю з контрагентами, пов'язаними з державою-агресором, чинні до початку воєнного стану, були суттєво посилені з початком повномасштабної війни. З березня 2022 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову «Про забезпечення захисту національних інтересів за майбутніми позовами держави Україна у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації» від 03.03.2022 № 187 [9], яка діє тимчасово до набрання чинності Законом про регулювання відносин осіб, пов'язаних з агресором, але не більше одного місяця після закінчення воєнного стану.

Однак 9 квітня 2022 року Кабінетом Міністрів України прийнято постанову «Про застосування заборони ввезення товарів з Російської Федерації» № 426 [10], якою ввезення товарів з Російської Федерації повністю заборонено.

Основною проблемою залишається організація та здійснення перевірки документів на дотримання строків розрахунків за зовнішньоекономічними операціями, у тому числі на підставі повідомлень НБУ про порушення суб'єктами строків розрахунків у валютній сфері.

Доцільно відзначити, що підпунктом 69.2 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України [11] надано органам Державної податкової служби України право проводити документальні позапланові перевірки платників податків, за якими отримувати податкову інформацію, що про можливі порушення платниками податків валютного законодавства в частині дотримання граничних строків надходження товарів за імпорнтними операціями та/або валютного виторгу за експортними операціями. Норма цього кодексу набрала чинності 27 травня 2022 року.

Щодо спільного транзиту, то 30 серпня 2022 року Україна приєдналася до Конвенції про процедуру спільного транзиту [12], яка набула чинності 1 жовтня 2022 року. Це дозволяє українським компаніям транспортувати вантажі територіями країн Європейського Союзу, країн Європейської асоціації вільної торгівлі та інших країн-учасниць Конвенції без зобов'язання оформити товари в транзит у кожній із них. Таке нововведення дозволило продовжити виконання зобов'язань України перед Європейським Союзом в рамках Угоди про асоціацію.

Водночас 5 квітня 2023 року Верховна Рада прийняла законопроект № 9184 [13], відповідно до якого виділено окремі коди товарів Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД) у відповідність до нової версії УКТ ЗЕД. Так, цим документом пропонується привести у відповідність окремі коди товарів УКТ ЗЕД, передбачені статтями 282, 287 та розділом XX «Прикінцеві та перехідні положення» Митного кодексу України відповідно до нової версії УКТ ЗЕД, затвердженої Законом України «Про Митний тариф України» від 19.10.2022 № 2697-IX [14]. Однак цим документом не передбачено розширення переліку товарів, для яких Митним кодексом України встановлено пільгові умови оподаткування.

У ході дослідження доцільно розглянути динаміку тенденцій розвитку ЗЕД України з позиції практичного аспекту. Дані Державної служби статистики України дають підстави відзначити, що у першому кварталі 2023 року експорт товарів становив 10,355 млн дол. США або 73,9% у порівнянні з першим кварталом 2022 року, а обсяг імпорту становить 15,6994 млн дол. США або 110,9%. Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 0,66 (0,99 в I кварталі 2022 року). Зовнішньоторговельні операції проводилися з партнерами з 212 країн [15].

Отже, варто зазначити, що Україна перебуває у складній ситуації, зумовленій воєнним станом, а економічні показники демонструють негативну динаміку. Це суттєво впливає на економіку країни, оскільки зовнішній ринок є важливим джерелом доходу для України. Щоб забезпечити ефективне регулювання та контроль зовнішньоекономічної діяльності необхідно застосовувати передові технології штучного інтелекту для прийняття рішень шляхом впровадження системи аналізу в реальному часі на основі передових інформаційних технологій.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, результати проведених досліджень дозволили визначити особливості регулювання та контролю ЗЕД в умовах воєнного стану, виходячи із реалій сьогодення. Встановлено, що регулювання та контроль ЗЕД в умовах воєнного стану проводяться у відповідності до положень Постанови НБУ «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» від 24.02.2022 № 18, Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 06.12.2019 № 361-IX, Постанови НБУ «Про встановлення винятків та (або) особливостей запровадження граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів і внесення змін до деяких нормативно-правових актів» від 14.05.2019 № 67, Постанови КМУ

«Про забезпечення захисту національних інтересів за майбутніми позовами держави Україна у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації» від 03.03.2022 № 187, Постанови КМУ «Про застосування заборони ввезення товарів з Російської Федерації» від 09.04.2022 № 426, Закону України «Про Митний тариф України» від 19.10.2022 № 2697-IX. Окрім цього, з метою дотримання умов Угоди про асоціацію з Європейським Союзом щодо питання ЗЕД, 30 серпня 2022 р. Україна стала членом Конвенції про процедуру спільного транзиту.

У перспективі подальших досліджень доцільно розглянути вплив прийнятих нормативно-правових документів щодо регулювання та контролю ЗЕД в умовах воєнного стану на динаміку експортно-імпортних операцій за цей період.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Скриньковський Р., Процевят О., Павленчик Н., Цюх С. Сучасні тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності України в умовах війни. *Path of Science*. 2022. № 8(6). С. 1001–1008. DOI: <https://dx.doi.org/10.22178/pos.82-2>.

2. Скрипник С.В., Процевят О.С., Воронова О.В. Особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 38. С. 353–361. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-47>.

3. Матвеев М.Е., Лебедченко В.В., Гайдай Г.Г. Регулювання ЗЕД в умовах війни. *Наукові перспективи*. 2022. № 5(23). С. 232–245. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-5\(23\)-232-24](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-5(23)-232-24).

4. Плекан М.В., Мартинюк В.П. Особливості обліку та оподаткування експортно-імпортних операцій в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 45. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1932/1860>.

5. Олійник О.В., Ксендзук В.В. Державне управління зовнішньоторговельною діяльністю країни в умовах воєнного стану. *Економіка, управління та адміністрування*. 2022. № 4 (102). С. 50–60. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2022-4\(102\)-50-60](https://doi.org/10.26642/ema-2022-4(102)-50-60).

6. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: Постанова Національного банку України від 24.02.2022 № 18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text>.

7. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.

8. Про встановлення винятків та (або) особливостей запровадження граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів і внесення змін до деяких нормативно-правових актів: Постанова Національного банку України від 14.05.2019 № 67. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0067500-19#Text>.

9. Про забезпечення захисту національних інтересів за майбутніми позовами держави Україна у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2022 № 187. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187-2022-%D0%BF#Text>.

10. Про застосування заборони ввезення товарів з Російської Федерації: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.04.2022 № 426. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/426-2022-%D0%BF#Text>.

11. Податковий кодекс України: Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

12. Конвенція про процедуру спільного транзиту від 20.05.1987. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-87#Text.

13. Проект Закону про внесення змін до Митного кодексу України щодо приведення кодів УКТЗЕД у відповідність із Законом України "Про Митний тариф України" № 9184 від 05.04.2023. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41707>.

14. Про Митний тариф України: Закон України від 19.10.2022 № 2697-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text>.

15. Зовнішня торгівля України товарами в I кварталі 2023 року. Експрес-випуск. Державна служба статистики України, 2023. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>.

REFERENCES:

1. Skrynjkovs'kyj, R., Protseviat, O., Pavlenchuk, N., Cjuch, S. (2022). Suchasni tendenciji rozvytku zovnishnjoekonomichnoji dijalnosti Ukrajinu v umovakh vijny [Modern trends in the development of foreign economic activity of Ukraine in the conditions of war.]. *Path of Science*, vol. 8(6), pp. 1001–1008. DOI: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.82-2> [in Ukrainian]

2. Skrypnyk, S.V., Protseviat, O.S., Voronova, O.V. (2022). Osoblyvosti rehuljuvannja zovnishnjoekonomichnoji dijalnosti v umovakh vojennoho stanu [Peculiarities of regulation of foreign economic activity under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 38, pp. 353–361. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-47> [in Ukrainian]

3. Matvejev, M.E., Lebedchenko, V.V., Ghajdaj, Gh.Gh. (2022). Reghuljuvannja ZED v umovakh vijny [Regulation of foreign exchange in the conditions of war]. *Naukovi perspektyvy*, vol. 5(23), pp. 232–245. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-5\(23\)-232-245](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-5(23)-232-245) [in Ukrainian]

4. Plekan, M.V., Martynjuk, V.P. (2022). Osoblyvosti obliku ta opodatkuvannja eksportno-importnykh operacij v umovakh vijny [Peculiarities of accounting and taxation of export-import operations in wartime conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 45. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1932/1860> [in Ukrainian]

5. Olijnyk, O.V., Ksendzuc, V.V. (2022). Derzhavne upravlinnja zovnishnjotorghovel'noju dijalnistju krajinu v umovakh vojennoho stanu [State management of foreign trade activities of the country under martial law]. *Ekonomika, upravlinnja ta administruvannja*,

vol. 4 (102), pp. 50–60. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2022-4\(102\)-50-60](https://doi.org/10.26642/ema-2022-4(102)-50-60) [in Ukrainian]

6. Pro robotu bankivskoji systemy v period zaprovadzhennja vojennoho stanu: Postanova Nacionalnogho banku Ukrajinij vid 24.02.2022 № 18 [On the operation of the banking system during the introduction of martial law: Resolution of the National Bank of Ukraine dated February 24, 2022 No. 18]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text> [in Ukrainian]

7. Pro zapobighannja ta protydiju leghalizaciji (vidmyvannju) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shljakhom, finansuvannju teroryzmu ta finansuvannju rozpovsjudzhennja zbroji masovogho znyshhennja: Zakon Ukrajinij vid 06.12.2019 № 361-IX [On the prevention and countermeasures against the legalization (laundering) of proceeds of crime, the financing of terrorism and the financing of the proliferation of weapons of mass destruction: Law of Ukraine dated 06.12.2019 No. 361-IX]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> [in Ukrainian]

8. Pro vstanovlennja vynjatktiv ta (abo) osoblyvostej zaprovadzhennja ghranychnykh strokiv rozrakhunkiv za operacijamy z eksportu ta importu tovariv i vnesennja zmin do dejakykh normatyvno-pravovykh aktiv: Postanova Nacionalnogho banku Ukrajinij vid 14.05.2019 № 67 [On the establishment of exceptions and (or) features of the introduction of settlement deadlines for export and import of goods and amendments to some legal acts: Resolution of the National Bank of Ukraine dated May 14, 2019 No. 67]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0067500-19#Text> [in Ukrainian]

9. Pro zabezpechennja zakhystu nacionalnykh interesiv za majbutnimi pozovamy derzhavy Ukrajinia u zv'jazku z vijskovoju aghresijeju Rosijskoji Federaciji: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrajinij vid 03.03.2022 № 187 [On ensuring the protection of national interests in future lawsuits of the state of Ukraine in connection with the military aggression of the Russian Federation: Decree

of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 03.03.2022 No. 187]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]

10. Pro zastosuvannja zaborony vvezennja tovariv z Rosijskoji Federaciji: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrajinij vid 09.04.2022 № 426 [On the application of the ban on the import of goods from the Russian Federation: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 9, 2022 No. 426]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/426-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]

11. Podatkovyj kodeks Ukrajinij: Kodeks vid 02.12.2010 № 2755-VI [Tax Code of Ukraine: Code dated 02.12.2010 No. 2755-VI]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> [in Ukrainian]

12. Konvencija pro proceduru spiljnogho tranzytu vid 20.05.1987 [Convention on the joint transit procedure dated May 20, 1987]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-87#Text [in Ukrainian]

13. Proekt Zakonu pro vnesennja zmin do Mytnogho kodeksu Ukrajinij shhodo pryvedennja kodiv UKTZED u vidpovidnistj iz Zakonom Ukrajinij "Pro Mytnyj taryf Ukrajinij" № 9184 vid 05.04.2023 [Draft Law on Amendments to the Customs Code of Ukraine on bringing UKTZED codes into compliance with the Law of Ukraine "On the Customs Tariff of Ukraine" No. 9184 dated 04/05/2023]. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41707> [in Ukrainian]

14. Pro Mytnyj taryf Ukrajinij: Zakon Ukrajinij vid 19.10.2022 № 2697-IX [About the Customs Tariff of Ukraine: Law of Ukraine dated 19.10.2022 No. 2697-IX]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text> [in Ukrainian]

15. Zovnishnja torghivlja Ukrajinij tovaramy v I kvartali 2023 roku [Ukraine's foreign trade in goods in the 1st quarter of 2023]. Ekspres-vypusk. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrajinij, 2023. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian]